

**SAAMELAISKÄRÄJIEN
TOIMINTAKERTOMUS
VUODELTA 2004**

SISÄLLYS

1. SAAMELAISKÄRÄJIEN TOIMINNAN PERUSTEET.....	3
1.1. Käräjien asema ja tehtävät.....	3
1.2. Käräjien organisaatio.....	4
1.2.1. Organisaatiokaavio.....	4
1.2.2. Käräjien kokous.....	4
1.2.3. Hallitus.....	6
1.2.4. Puheenjohtaja.....	7
1.2.5. Lautakunnat.....	7
1.2.6. Sihteeristö.....	10
1.3. Käräjien talous.....	15
2. SAAMELAISKÄRÄJIEN VARSINAINEN TOIMINTA VUONNA 2003.....	16
2.1. Yleistä.....	16
2.2. Toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttaminen.....	16
2.3. Lausunnot.....	33
2.4. Esitykset ja aloitteet.....	36
2.5. Kannanotto ja muistiot sekä muut vastaavat.....	36
2.6. Sidosryhmätoiminta.....	37
2.6.1. Pysyväisluonteinen.....	37
2.6.2. Kertaluonteinen.....	42
2.7. Muuta.....	45

Hyväksytty Saamelaiskäräjien
hallituksessa 19.5.2005

1. SAAMELAISKÄRÄJIEN TOIMINNAN PERUSTEET

1.1. Käräjien asema ja tehtävät

Saamelaiskäräjät on saamelaisvaltuuskunnan sijaan lailla (974/95) asetettu saamelaisten kulttuuri-itsehallintoelin, joka on aloittanut toimintansa vuoden 1996 alusta. Sen tarkoituksena on toteuttaa Suomen perustuslaissa (731/1999) saamelaisille turvattua kulttuuri-itsehallintoa.

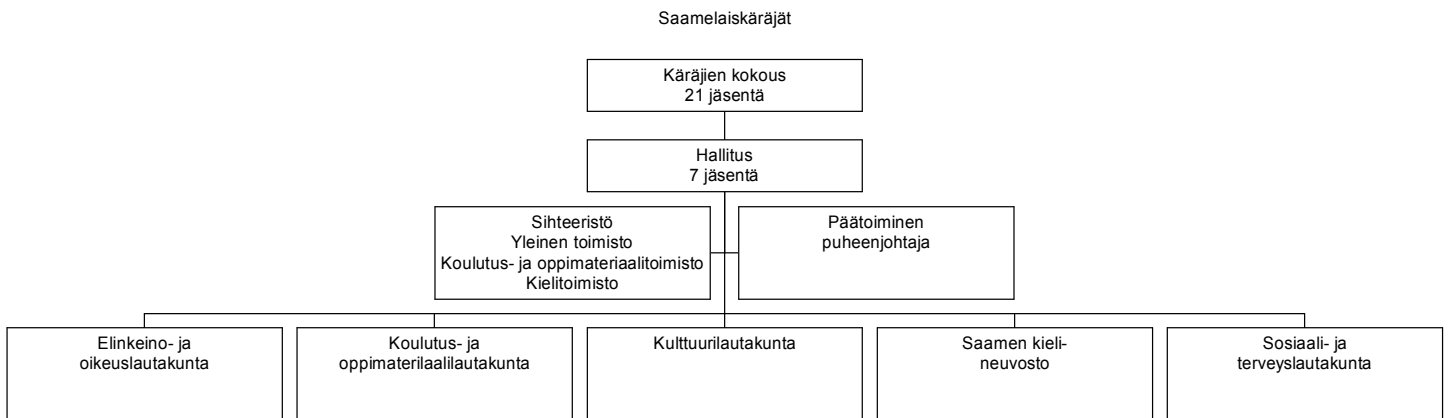
Saamelaiskäräjät on Suomen saamelaisten korkein poliittis-itsehallinnollinen elin, joka toimii oikeusministeriön hallinnonalalla. Se ei ole osa Suomen valtionhallintoa. Saamelaiskäräjät on luonteeltaan edustuksellinen, sillä sen 21 jäsentä ja 4 varajäsentä valitaan saamelaisten kesken joka neljäs vuosi toimeenpantavilla vaaleilla. Saamelaiskäräjät on Suomessa ainoa toimielin, joka voi ilmaista saamelaisten virallisen näkemyksen heitä koskevissa asioissa, sillä se on kansanvaltaisesti valittu täysin saamelainen elin.

Saamelaiskäräjien tehtävänä on hoitaa saamelaisten omaa kieltä ja kulttuuria sekä heidän asemaansa alkuperäiskansana koskevat asiat. Tehtäviinsä kuuluvissa asioissa käräjät voi tehdä viranomaisille aloitteita ja esityksiä sekä antaa lausuntoja. Näissä asioissa käräjät käyttää lisäksi päätösvaltaa siten kuin sitä koskevassa laissa tai muualla lainsäädännössä säädetään.

1.2. Käräjien organisaatio

1.2.1. Organisaatiokaavio

Käräjien organisaatiota kuvaa seuraava kaavio:

1.2.2. Käräjien kokous

Saamelaiskäräjien antamista lausunnoista ja sen tekemistä esityksistä ja muista kannanotoista päättää pääsääntöisesti käräjien kokous. Valtioneuvosto määrää sen jäseniksi (21) ja varajäseniksi (4) ne 25 henkilöä, jotka saamelaisten kesken toimeenpannuissa vaaleissa ovat saaneet eniten ääniä kuitenkin niin, että saamelaisten kotiseutualueen jokaisesta kunnasta (Enontekiö, Inari, Sodankylä ja Utsjoki) käräjien kokouksessa tulee olla vähintään kolme (3) jäsentä. Tätä laajennettua kuntakohtaista vähimmäisvaatimusta sovellettiin ensimmäisen kerran vuoden 1999 vaaleissa.

Syksyllä 2003 toimitetuissa vaaleissa saamelaiskäräjien jäseniksi toimikaudeksi 2004 - 2007 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Aikio Maria Sofia, käsityöntekijä	Utsjoki
Aikio Pekka, puheenjohtaja	Sodankylä
Fofonoff Pekka, kalastusmestari	Inari
Guttorm Raimo Esa, autoilija	Utsjoki
Hirvasvuopio Osmo, poromies	Sodankylä
Jomppanen Jouni Ilmari, poromies/autoilija	Inari
Katekeetta Antti, kunnallisneuvos	Utsjoki
Lumisalmi Erkki, kanttori	Inari
Magga Petra, opettaja	Sodankylä
Magga Ristenrauna, projektipäällikkö	Enontekiö
Morottaja Matti, eläkeläinen	Inari
Mäkitalo Minna, projektipäällikkö/kotiäiti	Enontekiö
Nuorgam Anne, kääntäjä	Utsjoki
Pekkala Pekka, eläkeläinen	Inari
Pietikäinen Anu, perushoitaja/sosionomi	Inari
Sara Oula, poromies	Inari
Seurujärvi-Kari Irja, yliopiston lehtori	Helsinki
Seurujärvi Väinö, poromies/autoilija	Inari
Tapiola Nilla, opettaja	Utsjoki
Turunen Aarne, metsuri	Inari
Valkeapää Nils-Henrik, lehtori	Enontekiö

Varajäsenet

Hetta Inkermarja, saamenkäsityöemestari	Sodankylä
Länsman Outi, lehtori	Inari
Länsman Vieno, poroisäntä	Utsjoki
Näkkäljärvi Klemetti, tutkija	Enontekiö

Saamelaiskäräjät kokoontui kertomusvuonna neljä (4) kertaa (14.2. Inarissa, 6.-7.4. Hetassa, 22.6. Inarissa sekä 17.12. Inarissa). Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 44 asiaa.

1.2.3. Hallitus

Käräjien kokous asettaa käräjien varsinaisista jäsenistä vaalikaudeksi kerrallaan hallituksen, johon kuuluvat jäseninä käräjien kolme puheenjohtajaa ja neljä muuta henkilöä. Jokaiselle jäsenelle valitaan lisäksi henkilökohtainen varajäsen. Hallitus toimii käräjien kokouksen alaisena ja sen ensisijaisena tehtävänä on vastata käräjien poliittisesta toiminnasta ja hallinnosta sekä huolehtia käräjien kokousten valmistelusta.

Toimikaudeksi 2004 - 2007 hallitukseen valittiin seuraavat käräjien jäsenet:

Varsinaiset jäsenet

Pekka Aikio (pj)
Anne Nuorgam (I vpj)
Pekka Fofonoff (II vpj)
Ristenrauna Magga
Anu Pietikäinen
Väinö Seurujärvi
Nilla Tapiola

Varajäsenet

Osmo Hirvasvuopio
Maria Sofia Aikio
Erkki Lumisalmi
Minna Mäkitalo
Pekka Pekkala
Oula Sara
Petra Magga

Hallitus kokoontui kertomusvuonna kahdeksan (8) kertaa (16.1., 29.1., 24.3., 24.5. Inarissa, 8.6. Rovaniemellä, 31.8. ja 27.10 Inarissa sekä 1.12. Rovaniemellä). Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 98 asiaa.

1.2.4. Puheenjohtaja

Saamelaiskäräjät valitsee keskuudestaan päätoimisen puheenjohtajan ja kaksi varapuheenjohtajaa vaalikaudeksi kerrallaan. Puheenjohtajan tehtävänä on johtaa käräjien poliittista toimintaa ja edustaa käräjiä kansallisissa ja kansainvälisissä yhteyksissä.

Päätoimisena puheenjohtajana vaalikaudella 2004 – 2007 toimii filosofian maisteri Pekka Aikio Sodankylän Vuotsosta, I varapuheenjohtajana kääntäjä Anne Nuorgam Utsjoelta ja II varapuheenjohtajana kalastusmestari Pekka Fofonoff Inarista.

1.2.5. Lautakunnat

Saamelaiskäräjillä on viisi (5) lautakuntaa; elinkeino- ja oikeus-, kulttuuri-, koulutus- ja oppimateriaali-, saamen kielen (saamen kielineuvosto) sekä sosiaali- ja terveyslautakunta. Näiden lisäksi vaalien valmistelua ja toimeenpanoa varten asetetaan vaalilautakunta.

Käräjien kokous valitsee kuhunkin lautakuntaan vaalikaudeksi kerrallaan puheenjohtajan, varapuheenjohtajan ja kolme muuta jäsentä sekä jokaiselle henkilökohtaisen varajäsenen. Tästä poiketen kulttuurilautakunta valitaan kahdeksi vuodeksi kerrallaan.

Lautakunnan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajan tulee olla käräjien jäseniä.

Lautakunnat toimivat hallituksen alaisina ja niiden tehtävänä on valmistella toimialaansa kuuluvia asioita. Kulttuuri-, koulutus- ja oppimateriaali- sekä saamen kielen lautakunta käyttävät lisäksi käräjien työjärjestyksessä määrätyissä asioissa itsenäistä ratkaisuvalltaa.

Elinkeino- ja oikeuslautakuntaan toimikaudeksi 2004 - 2007 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Ristenrauna Magga (pj)
Raimo Esa Guttorm (vpj)
Aarne Turunen
Veikko Feodoroff
Vieno Länsman

Varajäsenet

Oula Näkkäljärvi
Antti Katekeetta
Laila Aikio
Erkki Lumisalmi
Maria Sofia Aikio

Lautakunnan sihteerinä toimii lakimiessihteerinä Heikki J. Hyvärinen. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna kolme (3) kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 15 asiaa.

Koulutus- ja oppimateriaalilautakuntaan toimikaudeksi 2004 - 2007 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Nilla Tapiola (pj)
Petra Magga (vpj)
Seija Sivertsen
Iisakki Mattus
Inker-Anne Magga

Varajäsenet

Pigga Lauhamaa
Marjaana Aikio
Erkki Lumisalmi
Heli Aikio
Outi Länsman

Lautakunnan sihteereinä ovat toimineet oppimateriaalisihteerinä Hannu Kangasniemi, vs oppimateriaalisihteerinä Anni Näkkäljärvi, vs koulutussihteerinä Pia Ruotsala ja vs koulutussihteerinä Susanna Guttorm. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna neljä (4) kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 35 asiaa.

Kulttuurilautakuntaan toimikaudeksi 2004 – 2005 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Jouni Ilmari Jomppanen (pj)

Nils-Henrik Valkeapää (vpj)

Tiina Sanila

Ella Sarre

Aikio Maria Sofia

Varajäsenet

Aarne Turunen

Inkermarja Hetta

Tauno Haltta

Petra Kuuva

Outi Paadar

Lautakunnan sihteerinä toimii kulttuurisihteeriksi Inker-Anni Sara. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna neljä (4) kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 26 asiaa.

Saamen kielineuvostoon toimikaudeksi 2004 - 2007 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Matti Morottaja (pj)

Irja Seurujärvi-Kari (vpj)

Jouni Mosnikoff

Vesa Guttorm

Marjaana Aikio

Varajäsenet

Ilmari Mattus

Kaarina Vuolab-Lohi

Katri Fofonoff

Berit-Ellen Juuso

Klemetti Näkkäläjärvi

Kielineuvoston sihteerinä ovat toimineet vs. saamen kieliain sihteeriksi Susanna Guttorm ja Nina Maaret West. Neuvosto kokoontui kertomusvuonna neljä (4) kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 34 asiaa.

Sosiaali- ja terveyslautakuntaan toimikaudeksi 2004 - 2007 valittiin seuraavat henkilöt:

Varsinaiset jäsenet

Anu Pietikäinen (pj)

Minna Mäkitalo (vpj)

Pekka Fofonoff

Varajäsenet

Kirsti Ranta

Ristenrauna Magga

Sergei Kp Fofonoff

Helena Guttorm

Mirja Laiti

Heikki Hirvasvuopio

Veikko Guttorm

Lautakunnan sihteereinä ovat toimineet sosiaali- ja terveystieteiden Anne Näkkäläjärvi, suunnittelija Sunnamaarit Sara sekä sosiaali- ja terveystieteiden Pia Ruotsala. Lautakunta kokoontui kertomusvuonna neljä (4) kertaa. Kokouksissa käsiteltiin yhteensä 30 asiaa.

1.2.6. Sihteeristö

Saamelaiskäräjien sihteeristön päätoimitilat sijaitsevat Inarissa, kirkonkylän yläasteen entisen oppilasasuntolan tiloissa, jotka on vuokrattu Inarin kunnalta. Toimitilojen hyötypinta-ala on nyt yhteensä 489 m². Sen lisäksi sihteeristöllä on toimipisteet Utsjoella, Enontekiöllä ja Sodankylässä. Sihteeristö jakaantuu yleiseen toimistoon, saamen kielen toimistoon sekä koulutus- ja oppimateriaali-toimistoon.

Yleinen toimisto

Yleisen toimiston tehtävänä on hoitaa saamelaiskäräjien talous-, henkilöstö- ja muuta yleishallintoa koskevat ja toimistojen toiminnan yhteensovittamiseen liittyvät asiat sekä asiat, joita ei ole määrätty muiden toimistojen hoidettaviksi.

Yleisessä toimistossa on päätoiminen hallintopäällikön, lakimiessihteerin, kulttuurisihteerin, taloussihteerin, I toimistosihteerin ja II toimistosihteerin virka. Kertomusvuonna perustettiin myös päätoiminen sosiaali- ja terveystieteiden virka. Hallintopäällikkönä toimii hallintotieteiden maisteri Juha Guttorm. Lakimiessihteerin virassa toimii oikeustieteen kandidaatti Heikki J. Hyvärinen, jonka toimipaikka sijaitsee Enontekiöllä. Kulttuurisihteerin virassa on Inker-Anni Sara (virkavapaalla 26.1.-1.2., 23.-30.11 ja 2.-5.12.). Sosiaali- ja terveystieteiden virkaan valittiin erikoissairaanhoitaja, filosofian ylioppilas Pia Ruotsala (23.8.2004 alkaen). Taloussihteerin virassa on merkonomi Hilikka Kukkonen ja

I toimistosihteerin virassa toimii Rauna Leivo, joka on hoitanut oman työnsä ohella myös koulutus- ja oppimateriaalitoimiston toimistosihteerin tehtäviä. II toimistosihteerin virassa on merkonomi Sari Vuolab-Balto. Käräjien toimitilojen siivojana toimii Anna-Liisa Juntunen.

Yleisen toimiston yhteydessä toimii lisäksi Pohjois-Suomen sosiaalialan osaamiskeskuksen saamelaisyksikkö, jossa työskentelee päätoiminen suunnittelija. Suunnittelijan virassa aloitti 2.8. alkaen Sari Guttorm.

Lisäksi yleisessä toimistossa ovat kertomusvuonna työskennelleet seuraavat määräaikaiset työntekijät: sosiaali- ja terveyssihteerinä sosionomi Anne Näkkäläjärvi 1.1.-30.6., tietoteknisenä suunnittelijana graafinen suunnittelija Kimmo Hyötylä 14.9.-31.12., toimistosihteerinä merkonomi Sirpa Berg 1.1.-31.12. (toimipaikka Sodankylässä puheenjohtajan toimistossa), toimistosihteerinä merkonomi Ritva Tammela 1.1.-31.12. (palkallisella virkavapaalla 9.-17.8., 7.-11.12.), toimistosihteerinä Anneli Nuorgam 19.1.-11.2. ja 16.2.-31.12, tiedottajana Sulo Klemet Aikio 1.1.-30.4., toimistotyöntekijänä ylioppilas Nina West 15.3.-14.4, siivoojan sijaisena Minka Alaluusua 1.7.-4.8. sekä harjoittelijana Arja Porsanger 31.5.-20.8. Enontekiön toimipaikan siivoojina ovat toimineet merkonomi Inkeri Väystjä 1.2.-14.4 ja opiskelija Laura Kotavuopio 8.11.-31.12 välisen ajan. Lisäksi päätoimisen puheenjohtajan sijaisena toimi I varapuheenjohtaja Anne Nuorgam 7.-20.12. välisenä aikana.

Pohjois-Suomen osaamiskeskuksen saamelaisyksikön määräaikaisina suunnittelijoina ovat toimineet sosionomi Anu Pietikäinen ent. Avaskari 1.1.-30.4. (palkallisella virkavapaalla 2.1, palkattomalla virkavapaalla 11.3.) ja Sunnamaarit Sara 3.5.-30.6.

Saamen kielen toimisto

Saamen kielilain (1086/03) toimeenpanoa varten saamelaiskäräjien alaisuudessa toimii erityinen saamen kielen toimisto (A 1727/95), jossa on kolme (4) vakinaista kielenkääntäjän virkaa. Kielitoimiston päätehtävänä on huolehtia saamen kielilain

mukaisten käännösten toimittamisesta eri viranomaisille ja laitoksille sekä avustaa niitä saamenkielentaitoisten tulkkien hankkimisessa.

Inarin kielitoimistossa I kielenkääntäjän virassa toimii humanististen tieteiden kandidaatti Irma Laiti. Utsjoen saamen kielen toimistossa toimii II kielenkääntäjän virassa humanististen tieteiden kandidaatti Helvi Nuorgam-Poutasuo ja III kielenkääntäjän virassa opettaja Veikko Holmberg. IV kielenkääntäjän virassa aloitti 14.6. humanististen tieteiden kandidaatti Anne Nuorgam (virkavapaalla 9.-15.8., hoitovapaalla 1.9.-31.12.).

Lisäksi määräaikaisina kielityöntekijöinä ovat työskennelleet Katri Fofonoff 4.10.-31.12., eläkeläinen Ilmari Mattus 4.10.-31.12., Sulo Klemet Aikio 1.9.-31.12. sekä Kirsti Guttorm 1.1.-9.2, 10.2.-31.5., 1.-9.6., 10.-14.6., 21.-24.6. ja 1.9.-31.10. Kirsti Guttorm on toiminut IV kielenkääntäjän viransijaisena 1.11.-31.12.

Saamen kielen toimiston yhteydessä toimii myös saamen kieliain sihteeri tehtävänään koordinoida pohjoismaista saamen kieliyhteistyötä ja toimia saamen kielineuvoston sihteerinä. Kieliain sihteerin virkaa hoitaa filosofian ylioppilas Ellen-Maarit Näkkäljärvi, jonka toimipaikka on Enontekiön Hetassa. Näkkäljärvi oli virkavapaalla 1.1.-31.12. Hänen sijaisenaan toimi Inarissa filosofian ylioppilas Susanna Guttorm 1.1.-5.9 (virkavapaalla 2.1, 5.1, 16.-22.2., 4.-5.3., 9.-31.12.) ja ylioppilas Nina West 16.9.-31.12.

Koulutus- ja oppimateriaalitoimisto

Koulutus- ja oppimateriaalitoimiston tehtävänä on hoitaa saamelaisten koulutusta ja opetusta sekä saamenkielisen oppimateriaalin tuottamista koskevat asiat.

Toimistossa on päätoiminen koulutussihteerin, oppimateriaalisihteerin ja toimistosihteerin virka. Koulutussihteerin virkaan on liitetty myös käräjien tiedottajan tehtävät.

Koulutussihteerin virassa toimii yhteiskuntatieteiden maisteri Ulla Aikio-Puoskari, jonka toimipaikka sijaitsee Sodankylässä (vuorotteluvapaalla 16.2.-31.12). Oppimateriaalisihteerin virassa on luonnontieteiden kandidaatti Hannu Kangasniemi (virkavapaalla 1.8.-31.12.) ja toimistosihteerin virassa yo-merkonomi Anja Vest-Aikio (osittaisella hoitovapaalla 13.1.-31.12.). Lisäksi määräaikaisina työntekijöinä ovat toimineet artesaani Anni Näkkäljärvi (virkavapaalla 2.1, 5.1.) oppimateriaalityöntekijänä 1.1.-31.7. ja vs. oppimateriaalisihteerinä 1.8.-31.12. sekä toimistosihteerinä merkonomi Susanna Magga 26.7.-25.8. Koulutussihteerin viransijaisina ovat toimineet Pia Ruotsala 25.3.-22.8. ja Susanna Guttorm 6.9.-31.12.

Vaalilautakunnan toimisto

Vaalilautakunnan toimistossa on määräaikaisesti työskennellyt oikeustieteen kandidaatti Siiri Jomppanen vaalilautakunnan sihteerinä 1.1.-28.2. ja esittelijänä 29.2.-31.5. sekä toimistosihteerinä merkantti Jaana Valkeapää 1.1.-28.2, 2.8.-31.12.

Projektihenkilöstö

Kertomusvuonna päättyneen Saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida –projektin määräaikaisena projektipäällikkönä toimi filosofian ylioppilas Pia Ruotsala 1.1.-29.2., kulttuurisiidojen määräaikaisina ohjaajina toimivat merkonomi Inkeri Väystäjä 1.-31.1., perhepäivähoitaja Sisko Kiviniemi 1.-31.1., Katri Fofonoff 1.-31.1., poronhoitaja Birit-Anni Magga 1.-31.1., Kerttu Paltto 1.-31.1. sekä päivähoitaja Annikki Länsman 1.-31.1.

Saamelaiskulttuurikeskuksen toiminta- ja laatuprojektissa projektipäällikkönä toimii rakennusinsinööri Lasse Porsanger 1.1.-31.12.

Alkuperäiskansojen elokuvakeskus -projektin projektipäällikkönä toimii kauppatieteiden maisteri Liisa Holmberg 19.1.-31.12.

Saamelaisen lastenkulttuurikeskushankkeen toiminnanohjaajana toimii kasvatustieteiden ylioppilas Petra Biret Magga 18.8.-31.12.

Lisäksi muissa projektiluontoisissa tehtävissä ovat työskennelleet yhteiskuntatieteiden kandidaatti Kati Eriksen projektityöntekijänä 7.-11.6., kasvatustieteiden maisteri Sari Valkonen projektityöntekijänä 15.11.-14.12. sekä oikeustieteen tohtori Kaisa Korpijaakko-Labba tutkijana 1.1.-31.12.

1.3. Käräjien talous

Saamelaiskäräjien toiminta rahoitetaan valtion budjettivaroin kuten siitä annetun lain 2 §:ssä säädetään. Kertomusvuonna Saamelaiskäräjät sai valtion- ja muuta avustusta yhteensä 2.550.993,31 euroa.

Saamelaiskäräjät on päättänyt määrärahan käytöstä seuraavasti

- varsinaiseen toimintaan 1.116.852,77 euroa,
- saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen 254.987,00 euroa,
- saamelaisen kulttuurin edistämiseen ja saamelaisjärjestöjen toimintaan 180.000,00 euroa,
- pohjoismaisille saamelaisille taidejärjestöille 35.000,00 euroa,
- saamenkielisten sosiaali- ja terveystalvelujen tuottamiseen 600.000,00 euroa,
- saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida –projektille ESR -rahoitusta 33.621,00 euroa,
- sanastohanke -projektille 10.028,70 euroa,
- saamelaisten sosiaalialan osaamiskeskustoimintaan 45.000,00 euroa,
- pohjoismaiseen saamen kieliyhteistyöhön 70.449,00 euroa,
- saamelaisten kulttuurikeskuksen toiminta- ja laatu –projektiin 93.108,00 euroa,
- saamelaisnuorten taidetapahtumaan 8.000 euroa,

- saamelaisen parlamentaarisen neuvoston yhteisen nuortenkonferenssin matka-avustukseen Norjan Honningsvågiin 450,00 euroa,
- saamelaiseen lastenkulttuurikeskus –hankkeeseen 35.000,00 euroa sekä
- alkuperäiskansojen elokuvakeskus –hankkeeseen 68.496,84 euroa.

Saamelaiskäräjälain 3 a luvussa säädetään käräjien kirjanpidosta ja tilintarkastuksesta. Käräjien tilintarkastajina toimikaudella 2004 - 2007 toimivat HTM Irja Herkman (varalla KHT Jorma Heikkinen) oikeusministeriön valitsemana ja konttorinjohtaja Johan-Oula Juuso (varalla pankinjohtaja Markku Hagelin) saamelaiskäräjien valitsemana.

2. SAAMELAISKÄRÄJIEN VARSINAINEN TOIMINTA VUONNA 2004

2.1. Yleistä

Saamelaiskäräjien varsinainen toiminta käsittää esitysten, aloitteiden ja muiden kannanottojen tekemisen sekä lausuntojen antamisen eri viranomaisille.

Lisäksi Saamelaiskäräjät valvoo saamelaisten oikeuksia ja etuja neuvottelemalla eri viranomaisten kanssa saamelaisia erityisesti koskevista asioista. Käräjät on myös edustettuna lukuisissa kansallisissa ja myös joissakin kansainvälisissä elimissä.

Seuraavassa on selostettu käräjien kertomusvuoden tavoitteet ja arvioitu, miten tavoitteet on saavutettu, ja sen jälkeen on lueteltu kertomusvuonna annetut lausunnot ja tehdyt esitykset/aloitteet sekä kannanotot, muistiot ja sopimukset, jotka on liitetty täydellisinä toimintakertomuksen loppuun. Lisäksi on esitelty käräjien kertomusvuoden sidosryhmätoiminta.

2.2. Toiminnan tavoitteet ja niiden saavuttaminen

Vuoden 2004 toiminnan keskeiset avaintulostavoitteet olivat

- 1) Saamelaisten perusoikeuksien toteuttaminen kulttuuri-itsehallinnon perustalta,
 - a) saamelaiskäräjälain tarkistaminen,
 - b) saamen kielten asema,
 - c) henkinen kulttuuri,
 - d) saamelaislinkeinot,
 - e) koulu- ja opetustoimi,
 - f) sosiaali- ja terveydenhuolto ja
 - g) kirkolliset olot
- 2) Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmien hyödyntäminen,

- 3) saamelaisasioista vastaavan saamelaisen virkamiehen saaminen valtion keskushallintoon,
- 4) ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifioiminen,
- 5) saamelaisten maa-, vesi- ja elinkeino-oikeuksien selvittäminen,
- 6) yhteistyön tehostaminen Norjan ja Ruotsin saamelaiskäräjien sekä Kuolan saamelaisyhdistysten kanssa,
- 7) Pohjoismaiden Neuvoston täysjäsenyyden saavuttaminen,
- 8) kansainvälisen toiminnan tehostaminen,
- 9) viestinnän ja tiedotuksen tehostaminen,
- 10) sihteeristön resurssien vahvistaminen,
- 11) uusien toimitilojen hankkiminen,
- 12) projektitoimintaan osallistuminen,
- 13) tutkimustoiminnan edistäminen,
- 14) saamelaiskäräjien vaalijärjestelmän kehittäminen ja
- 15) saamelaiset ja Euroopan unioni

1) Saamelaisten perusoikeuksien toteutumista kulttuuri-itsehallinnon perustalta on pyritty tulossuunnitelman mukaisesti toteuttamaan eri aloilla seuraavasti:

a) Saamelaismääritelmä

Saamelaiskäräjälain 3 §:n mukainen saamelaisen määritelmä on niin avoin, että sen perustalta ei ole määriteltävissä ketä kuuluvat perustuslain mukaiseen saamelaisten alkuperäiskansaan. Euroopan neuvoston ministerikomitea on todennut päätelmissään, että saamelaisten määritelmä aiheuttaa riitoja, ja kehottanut Suomea ottamaan asianmukaisesti huomioon päätelmät ja niihin liittyvät neuvoa-antavan komitean lausunnon kommentit. Neuvoa-antava komitea totesi saamelaismääritelmään liittyvien vaikeuksien lisänneen ilmapiirin jännittymistä Pohjois-Suomessa ja suositteli, että Suomen hallitus edelleen paneutuu kysymykseen tavoitteenaan oikeudenmukainen ratkaisu, joka auttaa saamelaisia ylläpitämään ja kehittämään kulttuuriaan sekä säilyttämään identiteettinsä peruselementtejä pitäen mielessä, että saamelaiset ovat alkuperäiskansa.

Kommenttien mukaan tässä prosessissa hallituksen tulisi ottaa huomioon etenkin Saamelaiskäräjien näkemykset. Saamelaiskäräjät on esittänyt, että saamelaiskäräjälain saamelaismääritelmä muutetaan saamen kieleen perustuvaksi ja vastaamaan nykyistä saamelaisten ryhmää.

b) Saamen kielten asema

Kertomusvuonna tuli voimaan saamen kielilaki (1086/2003), joka noudattaa kansalliskieliläimme suomea ja ruotsia koskevan kielilain (423/2003) periaatteita. Saamen kielilakia sovelletaan saamelaisten kotiseutualueella toimiviin valtionhallinnon että kunnallishallinnon viranomaisiin sekä tuomioistuimiin, joiden tuomiopiiriin alue kuuluu. Saamen kielellä tarkoitetaan Suomessa puhuttavia saamen kieliä: inarinsaamea, koltansaamea ja pohjoissaamea.

Uuden saamen kielilain tarkoituksena on turvata perustuslaissa säädettyä saamelaisten oikeutta kehittää ja ylläpitää omaa kieltään ja kulttuuriaan vahvistamalla sen virallista asemaa ja madaltamalla kynnyksiä käyttää kieltä virallisissa yhteyksissä. Lain tavoitteena on se, että saamelaisten oikeus oikeudemukaiseen oikeudenkäyntiin ja hyvään hallintoon taataan kielestä riippumatta sekä että saamelaisten kielelliset oikeudet toteutetaan ilman, että niihin tarvitsee erikseen vedota.

Saamelaiskäräjien tulee seurata lain soveltamista ja se voi antaa suosituksia sekä tehdä aloitteita kielilainsäädäntöön liittyen. Lain velvoitteiden täyttäminen tarkoituksenmukaisella tavalla ei ole ollut mahdollista resurssien vähyden, tutkimustiedon ja seurantamekanismin puuttumisen vuoksi. Kielilain soveltamisen seuranta ilman sitä varten kehitettyä seurantajärjestelmää ei ole ollut mahdollista.

Kertomusvuonna saamen kielineuvosto on jatkanut ja edistänyt viittä kielisanasto- ja informaatioteknologiahanketta: lakisanasto, inarinsaame - suomi sanakirja, Nielsenin sanakirjan uudistaminen ja digitalisointi, suomi- koltansaame sanakirjan laajentaminen sekä digitaalinen sanastopankki, jotka tullaan loppuunsaattamaan vuosina 2005 - 2006. Hankkeiden avulla on edistetty kieliyhteistyötä sekä koti-

että ulkomaisten elinten kanssa erityisesti terminologiatyön alalla. Tärkeimpinä yhteistyökumppaneina ovat olleet saamen kielilautakunta, saamen kielineuvostot Norjassa ja Ruotsissa, Kotimaisten kielten tutkimuskeskus sekä alan tutkimus- ja opetuslaitokset.

c) Henkinen kulttuuri

Saamelaisten henkistä kulttuurielämää on tuettu jakamalla kulttuuriavustuksia nk. saamelaisesta kulttuurimäärärahasta (180 000 e) saamenkielisen kulttuurin edistämiseksi ja saamelaisjärjestöjen toiminnan tukemiseksi sekä myöntämällä kulttuuriavustuksia kansainväliseen saamelaiskulttuuriyhteistyöhön (35 000 e). Saamelaisesta kulttuurimäärärahasta on myönnetty työskentelyapurahoja ja projektiavustuksia saamelaistaiteilijoille kuvataiteeseen, kirjallisuuteen, käsityöhön, matka-avustuksiin, elokuvaan ja multimediaan sekä erilaisiin kulttuuriprojekteihin ja -tapahtumiin (55 %).

Edellä mainitusta määrärahasta on niin ikään tuettu saamelaisjärjestöjen toimintaa (32 %) ja julkaisutoimintaa (13 %). Kulttuurilautakunta on pyrkinyt em. tulokaudella kasvattamaan saamelaista kulttuurimäärärahaa 406 000 euroon painottaen erityisesti lastenkulttuuria Kulttuuri elää lapsissa ja nuorissa -teemavuodella, mahdollistamalla saamelaistaiteilijoiden vuotuiset apurahat ja turvaamalla saamenkielisen sanomalehden perustamisen tavoitteissaan kuitenkin onnistumatta. Kansainväliseen saamelaiskulttuuriyhteistyön osoitettu määräraha on kasvanut aina 35 000 euroon. Saamelaisten kulttuurisia elinoloja on pyritty parantamaan antamalla lausuntoja mm. nuorisolakiluonnoksesta, julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnasta ja siirtymisestä digitaaliseen televisiolähetystoimintaan. Kulttuurilautakunta valmisteli lisäksi ehdotuksen Saamelaiskäräjien saamelaislasten kulttuuripoliittiseksi ohjelmaksi.

d) Saamelaiselinkeinot

Metsähallituslain ja -asetuksen valmistelussa Saamelaiskäräjät esitti laista poistettavaksi Metsähallituksen tuottovelvoitteen saamelaisten kotiseutualueen

osalta ja rajoitettujen poliisivaltuuksien antamisen Metsähallituksen eräille virkamiehille. Lisäksi Saamelaiskäräjät esitti, että kalastusta, metsästystä ja maastoliikennettä koskevat päätökset kuuluisivat lain mukaan Metsähallituksen hallintotoimintaan. Näistä toteutui kalastusta, metsästystä ja maastoliikennettä koskeva vaatimus. Poliisivaltuuksia koskeva asia jäi edelleen valmisteltavaksi. Saamelaiskäräjät esitti myös maa- ja metsätalousministeriön aluekehitysstrategiaan muutoksia.

Metsäsertifiointia Saamelaiskäräjät ei hyväksynyt, koska siitä puuttuivat maininnat omistusoikeuden epäselvyydestä saamelaisten kotiseutualueen valtionmaalla ja saamelaisten alkuperäiskansa-asemasta. Saamelaiskäräjät hyväksyi Metsähallituksen pyytämän ensimmäisen arvion erämaa-alueen hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin. Aloitteenaan käräjät pyysi maa- ja metsätalousministeriötä valmistelemaan työeläkeuudistuksen vaatimat muutosehdotukset hallinnonalansa lainsäädäntöön.

Saamelaiskäräjät esitti, että EU:n perustuslakia koskevaan sopimuksen suomenkielistä tekstiä muutettaisiin vastaamaan toisen kansalliskielemme ilmaisua ”det samiska folket” eli ”saamen kansa”, mitä ei tehty. Lisäksi Saamelaiskäräjät esitti aloitteenaan valtioneuvoston EU-sihteeristölle, että saamelaisten alkuperäiskansa-asema otettaisiin Suomen EU-puheenjohtajakauden (syksy 2006) asialistalle. EU-sihteeristö ei ole vielä vastannut kirjeeseen.

e) Saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen asema

Saamen kielen ja saamenkielisen opetuksen asemaa opetuslainsäädännössä on pyritty parantamaan erilaisin esityksin, lausunnoin ja kannanotoin.

Saamelaiskäräjät on ollut mukana Saamelaisalueen koulutuskeskuksen ja saamelaisalueen kuntien yhteisessä Saame virtuaalikoulu –hankkeessa. Hankkeen tavoitteena on luoda opettajien ja koulujen käyttöön resurssipankki, joka sisältää tietoa saamelaiskulttuurista ja saamelaisista. Hankkeen avulla kehitetään saamen

kielellä annettavaa etä- ja monimuoto-opetusta ja mahdollistetaan opettajaresurssien jakoa saamelaisalueen eri koulujen kesken ja samalla mahdollistetaan saamen kielen opiskelu saamelaisalueen ulkopuolella asuville opetusteknologian avulla. Saamelaiskäräjien tärkein tehtävä hankkeessa on virtuaalisen oppimateriaalin tuottaminen.

Vuonna 2004 valtion talousarviossa oppimateriaalituotantoa varten myönnettiin 254 987 euroa. Määrärahalta tuotettiin 13 pohjoissaamen, 1 inarinsaamen ja 2 koltansaamen oppimateriaalinimikettä. Materiaalit olivat pääasiassa oppikirjoja tai oppikirjoihin liittyviä harjoituskirjoja.

Pohjoismaista yhteistyötä on jatkettu Norjan saamelaiskäräjien ja Ruotsin saamelaiskoulujen hallinnon kanssa muuan muassa julkaisemalla vuosittaista yhteisen pohjoismaisen luettelon saamenkielisistä oppimateriaaleista.

f) Sosiaali- ja terveydenhuolto

Saamelaiskäräjien pyrkimyksenä sosiaali- ja terveydenhuollossa on ollut, että saamelaisten kielellisten ja kulttuuristen oikeuksien toteuttamiseksi sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tarjotaan saamelaisten omalla kielellä, suunnitellaan ja tuotetaan saamelaisista lähtökohdista, saamelainen kulttuuritausta, perinteiset arvot sekä elämänmuoto ja ajattelutavat huomioon ottaen ja järjestetään saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon perustalta.

Kertomusvuonna lautakunnan työskentely painottui saamelaisten sosiaali- ja terveystalouden kehittämiseen, saamelaisen varhaiskasvatuksen ja vanhustenhuollon edistämiseen, saamelaisten aseman parantamiseen sosiaali- ja terveydenhuollossa sekä täysimääräisen valtionrahoituksen saamiseksi saamelaisalueen kunnille omakielisten sosiaali- ja terveystalouden tuottamiseen.

Saamenkielisten sosiaali- ja terveystalouden turvaamiseen tarkoitettulla valtionavustuksella on saatu hyviä kokemuksia varhaiskasvatuksessa, perhetyössä ja vanhustenhuollossa. Valtionavustuksen myöntäminen Saamelaiskäräjien kautta

kuntien saamenkielisiin palveluihin on edistänyt sekä saamelaisten kulttuuri-itsehallinnon kehittämistä että Saamelaiskäräjien asettamien tavoitteiden toteutumista sosiaali- ja terveysalalla, koska lautakunta on pystynyt vaikuttamaan määrärahan käyttöön ja palvelujen sisällölliseen kehittämiseen.

Saamelaisen perinteen, arvojen ja kulttuurin tuntemus ja niiden todellinen huomioiminen sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujärjestelmässä on vielä vähäistä. Palvelujen sisällöllinen kehittämisvastuu on pitkälti määrärahalla palkattujen työntekijöiden varassa. Palvelujen kehittämistyö on vasta alkamassa. Saamenkielinen päivähoito toteutetaan edelleen pääosin suomalaisen kulttuurin pohjalta, saamenkielistä terveystasvatusmateriaalia neuvolatoiminnan, terveydenhuollon ja varhaiskasvatuksen käyttöön ei ole saatavilla., saamelaisten perinteisten elinkeinojen parissa työskentelevien sosiaaliturva on heikko ja saamelaisten asema sosiaali- ja terveydenhuollossa on vielä valtaväestöä heikompi.

g) Kirkolliset olot

Saamelaisten edustajan lisäämistä kirkolliskokoukseen ja sitä koskevan kirkkolainsäädännön tarkistamista valmisteltiin kirkkohallituksen asettamassa työryhmässä, jonka tehtävänä on lisäksi selvittää kaksikielisten suomalais-saamelaisten seurakuntien oikeudellinen asema ja tehdä sitä koskevat kirkkolain muutosehdotukset sekä saamen kielen käytön kehittyminen ja nykytilanne saamelaisten kotiseutualueen seurakunnissa ja tehdä tarvittavat kehittämis ehdotukset.

Kirkollishallinnon ehdotuksen mukaan kielioloja kehitettäisiin kirkkolaissa säätämällä saamelaisten kotiseutualueeseen kokonaan tai osittain kuuluvat seurakunnat kaksikielisiksi. Näissä seurakunnissa noudatetaan, mitä kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä säädetään saamen kielestä. Säännös antaisi saamelaisten kotiseutualueen seurakunnille suoraan lain nojalla omaleimaisen kielellisen statuksen. Lisäksi Oulun hiippakunnan tuomiokapituliin ja hiippakunnanvaltuustoon sovellettaisiin saamelaisten kielilain valtion viranomaisia koskevia säännöksiä. Tämä esitys ei ole vielä toteutunut.

Saamelaiskäräjät teki vuonna 2002 Suomen Ortodoksiselle kirkkokunnalle esityksen kolttasaamelaisten edustajan saamiseksi Ortodoksisen kirkkokunnan kirkolliskokoukseen. Kirkkokunnan XIX (lokakuussa 2004) varsinainen kirkolliskokous käsitteli käräjien esityksen ja torjui sen.

2) Euroopan unionin rakennerahasto-ohjelmat

Rakennerahasto-ohjelmien uusi kausi alkoi vuoden 2000 alussa ja kestää vuoden 2006 loppuun. Saamen kieltä ja kulttuuria edistäviä hankkeita rahoitetaan Pohjois-Suomen tavoite 1-ohjelmasta.

Saamelaiskäräjillä on käynnissä kaksi EU-rahoitteista hanketta. Vuonna 2001 aloitettu kolmivuotinen Saamelaisten kieli- ja kulttuurisiida -projekti (ESR) päättyi kertomusvuoden alussa.

Kaksivuotinen ESR:n ja Lapin lääninhallituksen rahoittama Alkuperäiskansojen elokuvakeskus –hanke käynnistyi tammikuussa. Kokonaisbudjetiltaan vajaan 186 000 euron hankkeen tarkoituksena on kehittää saamelaiselokuvan koulutus-, markkinointi-, levitys- ja tuotantotoimintaa sekä toimia alkuperäiskansojen elokuva-arkistona ja tietopankkina. Elokuvakeskuksen toiminta tukee saamen kieltä ja kulttuuria sekä antaa saamelaisten ja muiden alkuperäiskansojen oman äänen ja kuvan näkyä ja kuulua joka puolella maailmaa. Toisaalta elokuvakeskus vireyttää alueen elinkeinoelämää ja luo uusia työpaikkoja hyödyntäen laajentuvan media- ja elokuvateollisuuden antamia uudenlaisia mahdollisuuksia saamelaisalueella.

Vuoden 2004 aikana hanke on kartoittanut saamelaisia ja muita alkuperäiskansojen elokuvantekijöitä eri puolilta saamelaisaluetta. Saamelaiselokuvaohjaaja Nils Gaupin Kautokeinin kapinasta kertovaan elokuvaan on etsitty näyttelijöitä ja avustajia. Samalla on kerätty tietopankkia saamelaisnäyttelijöistä ja elokuvantekijöistä alkuperäiskansojen elokuvakeskuksen tarpeisiin.

Yli rajojen tapahtuvaa yhteistyötä on kehitetty erityisesti Norjan ja Ruotsin elokuvatuottajien, televisioyhtiöiden ja median kanssa. Elokuvakoulutuksen osalta

elokuvakeskus on ollut mukana suunnittelemassa ja toteuttamassa SAKK:n yhteispohjoismaista TV-alan ammattilaisille suunnattua koulutusta. Lisäksi koulutusyhteistyötä on tehty saamelaisalueen peruskoulujen ja lukioiden, YLE TV2:n, AVEK:n ja Kemi-Tornion ammattikorkeakoulun kanssa. Elokuvakeskus on osallistunut myös Skabmagovat –alkuperäiskansojen elokuvafestivaalien kehittämiseen.

Interreg III A Pohjoinen rajaohjelma, joka on asetettu kaudeksi 2000-2006, on saamelaisten kannalta merkittävä ohjelma. Ohjelma muodostuu kolmesta osaohjelmasta; Pohjoiskalotti, Sapmi ja Kolarctic. Sapmi osaohjelma käsittää Pohjoiskalotin osaohjelman alueen lisäksi Kuolan niemimaan. Osaohjelman toimintalinjat ovat: 1. Saamelaisten yhteiskuntakehitys ja 2. Tiedonhankinta ja osaaminen. Saamelaiset hallinnoivat itsenäisesti omaa ohjelmaansa samaan tapaan kuin edelliselläkin ohjelmakaudella. Ohjelman toteuttamista varten on asetettu saamelainen hallintokomitea, johon käräjät on nimennyt kaksi edustajaa. Käräjät on lisäksi nimennyt yhden edustajan ohjelman toteutumista valvovaan seurantakomiteaan.

3) Esitys saamelaisasioista vastaavan saamelaisen virkamiehen saamisesta valtion keskushallintoon ei ole toteutunut.

4) ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifiointi. Alkuperäiskansoilla on useita yhtäläisyyksiä vähemmistöjen kanssa. Alkuperäiskansat eroavat kuitenkin vähemmistöistä seuraavissa suhteissa. Alkuperäiskansalla on historiallinen, nykyaikaan jatkunut erityinen suhde tietyn alueen maahan ja luonnonvaroihin omaleimaisen kulttuurimuotonsa ja elämäntapansa perustana. Valtiovallan selvitysten ja kannanottojen mukaan tämä suhde on perustunut ja mahdollisesti edelleenkin perustuu saamelaisten maanomistusoikeuteen perinteisten elinkeinojen harjoittamiseksi. Alkuperäiskansa on myös säilyttänyt omia perinteisiä instituutioitaan kuten kolttasaamelaisten kyläkokous. Kun vähemmistöoikeudet on tavallisesti muotoiltu yksilön oikeuksiksi ovat alkuperäiskansaoikeudet suuressa määrin yhteisöllisiä oikeuksia. Alkuperäiskansalle erityisesti kuuluva oikeus on

itseäänmääräämisoikeus. Kaksi viimeksi mainittua seikkaa ilmenevät saamelaisten osalta suoraan perustuslaista, kaksi muuta sen perusteluista.

Suomi ei ole ratifioinut ILO:n alkuperäiskansasopimusta. Alkuperäiskansalle kuuluvasta asemasta ja oikeuksista toteutuu saamelaisten osalta Suomessa jossain määrin perinteisten instituutioiden tunnustaminen ilman varsinaista itsehallintoa. Muilta osin Suomi kohtelee perustuslaissaan tunnustamaansa saamelaisten alkuperäiskansaa lähinnä alueellisena kielivähemmistönä.

ILO:n alkuperäiskansasopimuksen mahdollinen ratifiointi edellyttää lainsäädäntömuutoksia saamelaisten maahan ja perinteisiin elinkeinoihin kohdistuvien oikeuksien osalta. Maa- ja metsätalousministeriö, jonka hallinnonalalle saamelaiselinkeinoja ja saamelaisten maahan kohdistuvia oikeuksia koskevat asiat kuuluvat, ei pidä saamelaisia alkuperäiskansana, eikä kansansa ylipäätään, vaan lainsäädännöstä huolimatta katsoo, että jako saamelaisiin ja suomalaisiin on keinotekoinen. Maa- ja metsätalousministeriö on valmis esittämään lainsäädäntömuutoksia vain siitä lähtökohdasta, että saamelaisten oikeudet alkuperäiskansana ulotetaan poliittisella perusteella koskemaan kaikkea paikallista väestöä. Saamelaiskäräjät katsoo, että tällainen ratkaisu ei toteuta saamelaisten perusoikeuksia ja ihmisoikeuksia.

5) Saamelaisten oikeudet maahan, veteen ja perinteisiin elinkeinoihin.

Lainsäädännöstämme puuttuvat säännökset saamelaisten valtionmaahan kohdistuvasta omistusoikeudesta tai käyttöoikeudesta niin varallisuus oikeudelliselta perustalta kuin alkuperäiskansana. Sisäasianministeriön Saamelaisvaltuuskunnalle vuonna 1993 antaman tehtävän mukaisesti, josta hallitus ilmoitti 17.4.1996 kirjeellään perustuslakivaliokunnalle, Saamelaiskäräjiltä valmistui vuonna 2002 asiakirja "Maanomistustyöryhmän selvitys saamelaisten kotiseutualueen maakysymyksessä. I osamietintö: valtion metsämaa, suojelualueet ja yleiset vesialueet". Asiakirja painettiin kertomusvuonna ja luovutettiin oikeusministeri Johannes Koskiselle keväällä 2003. Asiakirjan mukaan valtionmaat ovat nykyisin muodollisesti kiinteistöjä ja valtion omistusoikeusyksiköitä vuonna 1976 annetun jakolain muutoksen (984/1976)

johdosta. Ennen lainmuutosta valtionmailla ei ollut yhtään kiinteistön aineellista tunnusmerkkiä kuten omat rajat, lainhuudatus ja rekisterimerkintä, joten ne eivät olisi edes voineet olla omistusoikeuden kohteina.

Lainmuutos on erehdys, jolla suunnaton maaomaisuus on ilman julki tuotuja oikeudellisia perusteita ja ilman perustuslain myötävaikutusta siirretty aikaisemmilta omistajiltaan valtion muodolliseen omistukseen ja merkitty myöhemmin kansalaisten omaisuudensuojaa loukaten toimistotyönä kiinteistörekisteriin. Valtionmaata koskevassa kysymyksessä maa- ja metsätalousministeriön virkamiehet eivät ole asiakirjan mukaan toimineet edes vilpittömässä mielessä.

Saamelaiskäräjät on esittänyt oikeusministeriölle lainsäädäntömuutoksiksi seuraavaa:

- kiinteistörekisterilain 2 §:ää muutetaan siten, että valtion metsämaat, erilaiset suojelualueet sekä yleiset vesialueet merkitään kiinteistörekisteriin muina alueina
- saamelaisten kotiseutualueen valtionmaita koskeva tuottovelvoite poistetaan lainsäädännöstä
- saamelaiskulttuurin aseman turvaamista koskeva metsähallitusasetuksen säännös (11.2 §) siirretään metsähallitusta koskevaan lakiin.

Saamelaiskäräjien asettama maanomistustyöryhmä jatkaa työtään sen seikan selvittämiseksi kenelle valtionmaina tunnetut ja saamelaisten vanhastaan omistamat alueet nykyisin kuuluvat Käräjät on esittänyt, että oikeusministeriö varaisi riittävän määrärahan maanomistustyöryhmän työn loppuunsaattamiseksi

Oikeuskanslerinvirasto esitettyä vuonna 1998 oikeusministeriölle omaisuuden suojaa koskevana asiana selvitettäväksi mahdollisen saamelaisten maanomistusoikeuden sekä yksityisoikeudellisena kysymyksenä että ILO:n alkuperäiskansasopimuksen ratifiointia ajatellen oikeusministeriö pani kertomusvuonna tilaustutkimuksena vireille "Oikeudellis-historiallisen

tutkimuksen koskien entisen Kemin ja Tornion lappien alueen asutus- ja väestöhistoriaa, maankäyttöä ja maanomistusoloja." Tutkimustehtävä on erilainen kuin saamelaistoimikunnan ehdottama, tutkimusalue laajempi kuin eduskunnan määrärahapäätöksessä, tutkimusryhmästä puuttuvat korkeimman akateemisen opinnäytteen suorittaneet henkilöt ja tutkimuksessa voi jäädä selvittämättä, millä nimenomaisella toimenpiteellä ja milloin saamelaisten aikaisemmin omistamat alueet olisivat siirtyneet valtion omistukseen.

Edellä (2.2.1.a) mainitussa yhteydessä Euroopan ministerikomitea totesi päätelmissään, että myös maanomistusoikeuteen liittyvien kysymysten ratkaisun viivästyminen on aiheuttanut ristiriitoja. Neuvoa-antava komitea totesi kommentteissaan viitaten poronhoidon, kalastuksen ja metsästyksen tärkeyteen saamelaisille, että saamelaisalueen maa- ja metsäoikeuskysymyksellä on erittäin suuri merkitys saamelaiskulttuurin suojelemiselle ja saamelaisten identiteetille alkuperäiskansana. Neuvoa-antava komitea suositteli, että Suomi ratkaisee maa- ja metsäoikeuskiistan mahdollisimman joutuisasti tavalla, joka edesauttaa saamelaisten kulttuurin suojelemista puuttumatta ei-saamelaisen väestön oikeuksiin.

Saamelaiskäräjät on esittänyt, että saamelaisten kotiseutualueen poronhoito säädetään poronhoitolain muutoksin saamelaisväestön erityisesti oikeudeksi puuttumatta alueen muun väestön poronhoitoon liittyviin oikeuksiin perustuslakivaliokunnan lausunnon mukaisesti (PeVL /1993 vp).

Käräjät esitti ulkoasiainministeriölle, että Tenojoen kalastussopimusta ei tule uusia ennen kuin Suomi on ratifioinut ILO:n alkuperäiskansasopimuksen. Tämänhetkisten tietojen mukaan kalastussopimuksen uusimista koskevat neuvottelut ovat pysähdyksissä.

6) Norjan, Ruotsin ja Suomen saamelaiskäräjät allekirjoittivat helmikuussa 1997 kaksi merkittävää **yhteistyösopimusta**, joista toinen koskee poliittista yhteistyötä ja toinen saamen kieliyhteistyötä. Poliittista yhteistyötä koskevan sopimuksen mukaan Suomen, Norjan ja Ruotsin saamelaiskäräjät ovat asettaneet

21-jäseninen Saamelaisten Parlamentaarisen Neuvoston, johon kunkin maan Saamelaiskäräjät on nimennyt seitsemän edustajaa.

Saamen kielen huoltoa koskevalla yhteistyösopimuksellaan Saamelaiskäräjät ottivat vastuulleen pohjoismaisen saamen kieliyhteistyön järjestämisen, jota varten on asetettu yhteinen saamen kielen lautakunta ja sihteeristö. Tämä yhteinen saamen kielen lautakunta kokoontui syyskuussa 1999 ensimmäiseen kokoukseensa. Lautakunnan asioita valmistelee sihteeristö, jossa on tällä hetkellä hallinnollisen johtajan virka.

Pohjoismaiset saamelaiskäräjät ovat harjoittaneet yhteistyötä myös saamelaisia koskevan Interreg II ja IIIA -ohjelmien toteuttamisessa ja valmistelussa sekä Barentsin alueen toiminnassa. Lisäksi käräjien puheenjohtajat ovat pitäneet yhteisiä kokouksia.

7) Saamelaisten täysjäsenyys Pohjoismaiden Neuvostossa ei ole toteutunut.

8) Kansainvälisen toiminnan alalla vuonna 2003 aloitettu pohjoismaisen saamelaissopimuksen valmistelu jatkuu asiantuntijatyöryhmässä, johon Norjan, Ruotsin ja Suomen Saamelaiskäräjät ja kyseisten maiden hallitukset ovat nimittäneet omat asiantuntijansa. Työryhmän työn on määrä valmistus vuoden 2005 loppuun mennessä.

Saamelaiskäräjät on vuodesta 2001 nimennyt virkamiesedustajansa Pohjoismaiseen saamelaisasiain virkamieselimeen, joka valmistelee asiat Norjan, Ruotsin ja Suomen Saamelaiskäräjien puheenjohtajien ja kyseisten maiden saamelaisasioista vastaavien ministerin yhteiskokoukseen.

Käräjien puheenjohtaja on edustanut saamelaisia ja Saamelaiskäräjiä. Käräjien ni-meämät edustajat ovat edustaneet alkuperäiskansoja Barentsin alueneuvostossa, aluekomiteassa ja alkuperäiskansatyöryhmässä. Lisäksi käräjät on osallistunut EBLUL:n toimintaan ja Arktisen alueen yhteistyöhön.

9) Käräjät on pyrkinyt käytettävissä olevien voimavarojensa puitteissa tehostamaan **viestintää ja tiedottamista**.

Kokoustiedottamista on hoidettu muun muassa lähettämällä hallituksen ja käräjien kokousten asiakirjat etukäteen lehdistölle. Lautakuntien sihteerit ja puheenjohtajat ovat hoitaneet omaa toimialaansa koskevaa tiedottamista. Erillisiä lehdistötiedotteita on valmistettu suomen- ja saamenkielillä tarpeen mukaan.

10) Sihteeristön henkilöstöresursseja on vahvistettu määräaikaisilla työntekijöillä. Henkilöstön toimenkuvia ja tehtävien jakoa sekä virkarakennetta koskevaa uudelleenarviointia on jatkettu ja henkilöstöresursseja on pyritty suuntaamaan keskeisimpien tehtävien hoitamiseen. Henkilöstön koulutusta on lisätty. Lisäksi on aloitettu esimiehen ja työntekijöiden väliset kahdenkeskiset kehittämiskeskustelut. Tähän liittyen henkilöstön virkistäytymiseen ja työssä jaksamiseen on panostettu aiempaa enemmän.

11) Saamelaiskäräjät on jatkanut nk. **saamelaiskulttuurikeskuksen** suunnittelua. Saamelaiskulttuurikeskuksen toiminnan sisällön suunnittelu, tarkentaminen ja koordinointi nousivat vuonna 2004 rahoituksen lisäksi saamelaiskulttuurikeskuksen toiminta- ja laatuprojekti Searran keskeisiksi tehtäviksi, kun tonttiin ja kaavoitukseen liittyvät asiat ovat kunnossa. Toiminnallisesti saamelaiskulttuurikeskus olisi ollut erilainen eri tonttivaihtoehtoilla. Kokonaisuuteen olisi vaikuttanut eri osapuolien tila- ja sijaintivaatimukset. Urheilukenttävaihtoehto sijaintinsa ja kokonsa takia (n.4 ha) luo nyt edellytykset kaikkien suunniteltujen toimintojen sijoittumiseen kulttuurikeskukseen.

Heti alkuvuodesta 2004 työ painottui saamelaiskulttuurikeskuksen tarkennetun hankeselvityksen päivitykseen, joka edellytti: toiminnallisen kokonaisuuden tarkentamista, huonetilaohjelman tarkistamista, investoinnin tavoitehintakustannusarvion uudelleenlaskentaa, valitun rakennuspaikan yksityiskohtaista kustannusselvitystä, yksityiskohtaista kalustoeselvitystä, kaavoitusselvitystä, ylläpitokustannusarvioita. Tarkennettu hankeselvitys 2.2.2004

luovutettiin 4.2.2004 opetus- ja oikeusministeriölle ja siinä päädyttiin 3631 hym²:n ja 8,46 miljoonan euron kustannusarvioon (ilman alv.).

Rahoitusesitysten keskeinen esitys vuonna 2004 on ollut, että valtioneuvosto tekee periaatepäätöksen hankkeen toteuttamisesta kansallisena erityishankkeena (valtion budjettirahoitus) ja että, valtion vuoden 2004 lisätalousarvioon saadaan yhteensä 200.000 euroa arkkitehtuurikilpailua varten. Saamelaiskäräjien esitystä on käsitelty mm. työministeri Tarja Filatovin kanssa 9.2.2004, alue- ja kuntaministeri Hannes Mannisen kanssa 14.8.2004, opetusministeri Tuula Haataisen kanssa 5.10.2004 ja pääministeri Matti Vanhasen kanssa 16.11.2004. Tasavallan presidentti Tarja Haloselle ja oikeusministeri Johannes Koskiselle esiteltiin hanketta 8.4.2004 Enontekiöllä Saamelaiskäräjien virallisten avajaisten yhteydessä.

Oikeusministeriö asetti 15.7.2004 saamelaiskulttuurikeskustoimikunnan, jonka tehtävänä on ollut jatkoselvittää saamelaiskulttuurikeskushanketta. Toimikunnan puheenjohtajaksi nimettiin maaherra Hannele Pokka. Toimikunta kokoontui vuoden 2004 aikana neljä kertaa. Toimikunnan tehtävänä on selvittää 28.2.2005 mennessä kulttuurikeskukseen tulevat toiminnot ja niiden vaatima tilantarve samoin kuin hankkeen rahoitusmahdollisuudet mukaan lukien keskukseen tulevien toimintojen rahoitus. Toimikunnan tuli selvittää myös hankkeen toteuttamisvaihtoehdot ja toteuttamisen aikataulu. Selvitys on laadittava siten, että sen pohjalta voidaan järjestää arkkitehtuurikilpailu vuoden 2005 ensimmäisen vuosipuoliskon aikana. Toimikunta luovutti mietintönsä 3.3.2005 (www.om.fi/30617.htm) oikeusministeri Johannes Koskiselle.

Saamelaiskulttuurikeskustoimikunta tilasi elokuussa 2004 arkkitehtitoimisto Janne Lehtipalolta Saamelaiskäräjien tarkennetun hankeselvityksen 2.2.2004 huonetilaohjelman arvioinnin. Syksyllä 2004 käytyjen lukuisten selvitysten ja neuvottelujen jälkeen Lehtipalo esitti 2.12.2004 toimikunnan kokouksessa, että hyväksyttävä neliömetrimäärä on 3580 hym². Lehtipalon esittämän huonetilaohjelman pohjalta uusi laskelma päätyi 8,3 milj. euron kustannusarvioon.

Saamelaiskulttuurikeskuksen toimijoiden välillä yhteistyö on ollut tiivistä ja monipuolista vuoden 2004 aikana. Asioita käsiteltiin ns. saamelaiskulttuurikeskuksen tiimipalavereissa ja monissa muissa toimijakohtaisissa neuvotteluissa. Saamelaisalueen koulutuskeskukselle on varattu kulttuurikeskukseen tiloja saamen kielen-, kulttuurin-, median- ja taiteen perusopetusta sekä resurssikeskusta ja opetusravintolaa varten. Inarin saamelaiskirjaston suunnitelmat etenivät hyvin vuoden aikana. Sami Duodji ja SamiSoster ovat olleet kulttuurikeskuksessa mukana alusta lähtien. Lisäksi saamelaiskulttuurikeskuksen muiden toimijoiden osalta oli vuonna 2004 käynnissä erillisrahoitteiset projektit alkuperäiskansojen elokuvakeskuksen ja saamelaisen lastenkulttuurikeskuksen osalta. Saamelaiskulttuurikeskuksen sisällön kehittämiseen liittyen kertomusvuonna valmisteltiin kaksivuotinen saamelaismusiikin opetuksen suunnitteluprojekti, johon saatiin täysimääräinen ESR - rahoitus Lapin lääninhallitukselta vuosiksi 2005 - 2006.

12) Saamenkielisten oppimateriaalien valmistamista koskevia **projekteja** on toteutettu oppimateriaalisuunnitelmien mukaisesti. Kertomusvuoden elokuussa käynnistyi Saamelainen lastenkulttuurikeskus –hanke, jonka kestänee vuoden 2005 loppuun. Lastenkulttuurikeskuksen tavoitteena on lisätä lasten ja nuorten tuntemusta omaa kulttuuriaan kohtaan, antaa lapselle mahdollisuus omaksua alkuperäiskulttuurinsa perinnetietoja ja –taitoja, lisätä erilaisten kulttuuriperinteiden kunnioittamista ja arvostamista, tarjota lapselle mahdollisuus persoonallisuuden monipuoliseen kehittämiseen, ohjata lapsia ja nuoria erilaisten taide-elämysten arvostamiseen sekä kehittää kulttuuri- ja taidekasvatusta. Projekti järjestää saamenkielistä saamelaiskulttuuriin pohjautuvaa kulttuuritoimintaa alle 18-vuotiaille yhteistyössä koulujen ja saamenkielisen päivähoiton kanssa Enontekiöllä, Utsjoella, Inarissa, Ivalossa, Sevettijärvellä ja Vuotsossa.

13) Tutkimustoiminnan edistämiseen käräjien resurssit eivät ole riittäneet.

14) Saamelaiskäräjät on **kehittänyt vaalijärjestelmäänsä** muun muassa päivittämällä vaaliluetteloa siinä olevien henkilöiden kaikkien tietojen osalta. Lisäksi valmistettiin ja kehitettiin vaaleja koskevaa tilastointia.

Käräjät on myös käynyt läpi vaalien toimittamiseen liittyvät epäkohdat mukaan lukien käräjälain vaaleja koskevat säännökset.

15) Saamelaiset ja Euroopan unioni

Saamelaisten asema on vielä järjestämättä poronhoitolaissa. Poronhoito on Suomen EU-liitynnässä luettu maatalouden osaksi. Poronhoidon EU-työryhmä, jonka tuli selvittää Suomen EU-liitynnän vaikutuksia poronhoidolle vuoden 1996 loppuun mennessä, jätti työnsä kesken. Poronhoitolain lähtökohdista myös saamelaisten kotiseutualueen poronhoitoa kohdellaan EU-rahoituksessa kiinteän maatilán yhteydessä harjoitettavana maatilatalouden sivuelinkeinona, vaikka porosaamelaisten poronhoito perustuu porojen vapaaseen laiduntamiseen ja paimentolaisuuteen. Saamelaisalueen poronhoidon rahoitukseen liitetään saamelaiskäräjien tahdon vastaisesti tilán hallintaan, porojen määrään ja poronhoitajan ikään kohdistuvia vaatimuksia, jotka ovat ristiriidassa sekä saamelaisten perusoikeuksien toteutumisen että Suomen EU-liitántásopimuksen saamelaisia koskevan pöytäkirjan n:o 3 tavoitteiden kanssa.

Saamelaisille voidaan etnisenä ryhmänä myöntää perinteisillä saamelaisalueilla poronhoitoon liittyviä yksinoikeuksia EU:n lainsäädännön ja Suomen perustuslain estämättä. (PeVL 8/1993 vp ja 14/1994 vp s.6/I). Euroopan unionin parlamentti lausui saamelaisten poronhoidosta EU:n maatalouspolitiikan osana vuonna 1999 päätöslauselmassaan arktisten alueiden maataloutta koskevasta uudesta strategiasta. Päätöslauselma korosti, että saamelaiskulttuuria ja poronhoitoa voidaan kehittää saamelaisten omilla ehdoilla yhteisön tuella, ehdotti erityistukia poronhoidon investointeihin ja piti tärkeänä, että ihmisiä kannustetaan jäämään asuinsijoilleen ja että se tehdään heille mahdolliseksi. (A4-0073/99)

Saamelaisten perusoikeuksien ja ihmisoikeuksien vastainen tilanne tulisi korjata kiireesti saattamalla eduskunnan käsiteltäväksi poronhoitolainsäädäntöä koskevat muutosehdotukset ja samassa yhteydessä ehdotukset porotalouslainsäädännön ja porotalouden rahoitusta koskevaa lainsäädännön muutoksiksi saamelaisten kotiseutualueella.

Saamelaisia erityisesti koskeva uusi lainsäädäntö

Eduskunnan päätöksen mukaisesti kertomusvuonna tulivat voimaan seuraavat säädökset:

- 1) Saamen kielilaki (1086/2003),
- 2) Yhdenvertaisuuslaki (21/2004) ja
- 3) Valtioneuvoston asetus saamen kielilain täytäntöönpanosta (108/2004)

2.3. Lausunnot

- 1) Korkeimmalle hallinto-oikeudelle Taneli Näkkäläjärven saamelaiskäräjien vuoden 2003 vaaleja koskevasta valituksesta,
- 2) Kohti digiaikaa –väliraportista,
- 3) Hallituksen esityksestä nro 176/2003 vp laeiksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain muuttamisesta,
- 4) Hallituksen esityksestä nro 169/2003 vp laeiksi Pallas -Yllästunturin kansallispuistosta sekä eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta,
- 5) Täydentävä lausunto hallituksen esityksestä nro 169/2003 vp laeiksi Pallas -Yllästunturin kansallispuistosta sekä eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta,
- 6) Hallituksen esityksestä nro 169/2003 vp laeiksi Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta sekä eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta,
- 7) Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi sekä Tietoa ja toimeentuloa Lapin kulttuuriympäristöstä –hankkeista,
- 8) Maa- ja metsätalousministeriön aluekehitysstrategiasta 2005 – 2008,
- 9) Ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laiksi Metsähallituksesta,
- 10) Valtioneuvoston selonteosta Suomen ihmisoikeuspolitiikasta,
- 11) Metsäkanalintujen metsästysajoista metsästysvuotta 2004/5 Lapin riistanhoitopiirin aluetta koskien,

- 12) Kaunispään asemakaavan Vanhaselän muutos- ja laajennusehdotuksesta,
- 13) Mallan varaustuvan rakentamisesta,
- 14) Televisiotoiminta ja Yleisradio Oy Suomessa 2010-työryhmälle,
- 15) Metsäsertifiointikriteeristä nro 36 seuranta-arviointia varten,
- 16) Valtioneuvoston aluepoliittisesta selonteosta 2004 (VNS 3/2004 vp) eduskunnan hallintovaliokunnalle,
- 17) Yhdenvertaisuussuunnitelman suosituksista,
- 18) Maatalousyrittäjien luopumistuesta annetun lain muuttamisesta,
- 19) Interreg III A ohjelmaan liittyvästä hanke-esityksestä ”Samisk jojkarkivprojekt”,
- 20) Hallituksen esityksestä nro 151/2004 vp valtion talousarvioksi vuodeksi 2005 opetusministeriön pääluokan osalta,
- 21) Hallituksen esityksestä 154/2004 vp laiksi Metsähallituksesta,
- 22) Hallituksen esityksestä 151/2004 vp valtion talousarvioksi vuodelle 2005 oikeusministeriön pääluokan osalta,
- 23) Ehdotuksesta Natura 2000-verkoston täydentämiseksi,
- 24) Ehdotuksesta asetukseksi Metsähallituksesta,
- 25) Anne Näkkäläjärven purkuhakemuksesta,

- 26) Julkisen palvelun televisio- ja radiotoiminnasta 2010,
- 27) Hallituksen esityksestä 154/2004 vp laiksi Metsähallituksesta,
- 28) Kaivospiirihakemuksesta Hammastunturin erämaa-alueelle,
- 29) Ehdotuksesta hallituksen esitykseksi laeiksi maatalousyrittäjienluopumistuesta annetun lain muuttamisesta,
- 30) Hallituksen esityksestä 151/2004 vp valtion talousarvioksi vuodelle 2005 sosiaali- ja terveysministeriön pääluokan osalta,
- 31) Hallituksen esityksestä 248/2004 vp laiksi Metsähallituksesta annetun hallituksen esityksen (HE 154/2004 vp) täydentämisestä,
- 32) Luonnoksesta nuorisolaiksi,
- 33) Oulussa mahdollisesti järjestettävän teologikoulutuksen merkityksestä.

2.4. Esitykset ja aloitteet

- 1) Saamelaiseksi oppimateriaalimäärärahasi valtion vuoden 2005 talousarvioon,
- 2) Saamelaiseksi kulttuurimäärärahasi valtion vuoden 2005 talousarvioon,
- 3) Valtionavustukseksi saamenkielisten sosiaali- ja terveyspalvelujen turvaamiseksi valtion vuoden 2005 talousarvioon,
- 4) Saamelaisten asemaa koskevasta kielellisestä ilmaisusta Euroopan unionin jäsenvaltioiden hallitusten edustajien vuoden 2004 konferenssin asiakirjoissa,
- 5) Saamelaisen korkea-asteen opetuksen ja tutkimuksen järjestämisestä (esitys yhdessä Saamelaisalueen koulutuskeskuksen kanssa),

6) Porotalouden tukilainsäädännön saattamiseksi vastaamaan työeläkeuudistusta,

7) Saamelaisasioiden huomioimiseksi Suomen seuraavalla EU:n puheenjohtajuuskaudella.

2.5. Kannanotot ja muistiot sekä muut vastaavat

1) Pöyrisjärven erämaan hoito- ja käyttösuunnitelman vaikutuksista saamelaiskulttuuriin (arvio),

2) Saamelaiskäräjien kertomus valtioneuvostolle vuodelta 2003,

3) Kunnallisvalitus Sodankylän kunnanvaltuuston päätöksestä Kiilopää-Kakslauttanen –yleiskaavasta,

4) Inarin hautasaarten hautarauhasta,

5) Poronhoidon ongelmista ja poroelinkeinonharjoittajien taloudellisesta tilanteesta pohjoisimmassa Lapissa syksyllä 2004 (muistio eduskunnalle ja hallitukselle yhdessä saamelaisalueen paliskuntien kanssa),

6) Utsjoen työvoimatoimiston toiminnan turvaamisesta,

7) Hallituksen esityksestä 154/2004 vp laiksi Metsähallituksesta (muistio eduskunnan ympäristövaliokunnalle),

8) Muistio eduskunnan pääsihteeri Seppo Tiitiselle saamelaiskulttuurikeskushankkeesta,

9) Muistio valtiovarainministeri Antti Kalliomäelle saamelaiskulttuurikeskushankkeesta,

10) Muistio pääministeri Matti Vanhaselle saamelaiskulttuurikeskushankkeesta,

11) Muistio pääministeri Matti Vanhaselle saamelaisasioiden käsittelemisestä hallituksen iltakouluissa.

2.7. Sidosryhmätoiminta

2.7.1. Pysyväisluonteinen

Saamelaiskäräjät nimesi edustajansa seuraaviin pysyväisluonteiseen toimielimiin:

- 1) Alkuperäiskansojen elokuvakeskus –projektin ohjausryhmään
Anne Nuorgam puheenjohtajaksi ja Minna Mäkitalo jäseneksi
- 2) Porotalouden laatustrategia –hankkeen ohjausryhmään
Oula Sara
- 3) Johtolat –projektin ohjausryhmään
Ilmari Tapiola varsinaiseksi jäseneksi ja Nilla Tapiola varajäseneksi
- 4) Pohjoismaisen saamelaisasiain virkamieselimen Suomen valtuuskuntaan
Heikki J. Hyvärinen
- 5) Naiskauppaa pohtivaan työryhmään
Ristenrauna Magga
- 6) Evankeli-luterilaisen kirkon kirkolliskokoukseen 1.5.2004 alkavaksi nelivuotiskaudeksi
Pekka Aikio varsinaiseksi saamelaisten edustajaksi sekä Jouni Ilmari Jomppanen I ja Vieno Länsman II varamieheksi
- 7) Evankeli-luterilaisen kirkon Oulun hiippakunnan hiippakuntavaltuustoon 1.5.2004 alkavaksi nelivuotiskaudeksi
Jouni Ilmari Jomppanen varsinaiseksi saamelaisten edustajaksi sekä Vieno Länsman I ja Anni-Marja Valkeapää II varamieheksi

8) Saamelaisasiain neuvottelukuntaan 1.4.2004 alkavaksi nelivuotiskaudeksi

Jäsen

Varajäsen

Pekka Aikio

Osmo Hirvasvuopio

Anne Nuorgam

Nilla Tapiola

Pekka Fofonoff

Erkki Lumisalmi

Ristenrauna Magga

Minna Mäkitalo

Anu Pietikäinen

Pekka Pekkala

Raimo Esa Guttorm

Antti Katekeetta

9) Lapin maakunnan yhteistyöryhmään toimikaudeksi 2004 - 2007

Anne Nuorgam varsinaiseksi jäseneksi ja Pekka Aikio varajäseneksi

10) Saamenkulttuurin tutkintotoimikuntaan 1.8.2004 alkavaksi kolmivuotiskaudeksi

Petra Magga ja Oula Sara

11) Urho Kekkosen kansallispuiston neuvottelukuntaan 1.4.2004 kolmivuotiskaudeksi

Pekka Aikio varsinaiseksi jäseneksi ja Osmo Hirvasvuopio varajäseneksi

12) Pohjoisten kuntien kalatalousneuvottelukuntiin toimikaudeksi 2004 – 2006

Enontekiö: Nils-Henrik Valkeapää varsinaiseksi jäseneksi ja Samuli Näkkälä tämän varajäseneksi

Inari: Osmo Seurujärvi varsinaiseksi jäseneksi ja Hans Niiles Jomppanen tämän varajäseneksi

Utsjoki: Kaisa Valle varsinaiseksi jäseneksi ja Anne Nuorgam tämän varajäseneksi

13) Lapin TE-keskuksen neuvottelukuntaan toimikaudeksi 2004 – 2006 (esitys)

Oula Sara varsinaiseksi jäseneksi ja Maria Sofia Aikio varajäseneksi

- 14) Saamelaiseen Parlamentaariseen Neuvostoon toimikaudeksi 2004 - 2007
käräjien hallituksen jäsenet ja varajäsenet (toimikaudeksi 2004 –
2007 valitut)
- 15) Yhteiseen saamen kielen lautakuntaan toimikaudeksi 2004 – 2007
Inarinsaame: Matti Morottaja varsinaiseksi jäseneksi ja Ilmari
Mattus tämän I ja Petter Morottaja II varajäseneksi

Koltansaame: Jouni Moshnikoff varsinaiseksi jäseneksi ja Katri
Fofanoff tämän I ja Erkki Lumisalmi II varajäseneksi

Pohjoissaame: Irja Seurujärvi-Kari varsinaiseksi jäseneksi ja Vesa
Guttorm tämän I ja Ánte Aikio II varajäseneksi
- 16) Saamelaisten koulutusasiain yhteistyöelimeen toimikaudeksi 2004 – 2007
Erkki Lumisalmi (varalle Nilla Tapiola) ja Pigga Lauhamaa (varalle
Nils-Henrik Valkeapää)
- 17) Kaapin Jounin tilan hoitokuntaan
Matti Morottaja
- 18) Pohjois-Lapin metsien käyttö –pilottihankkeen ohjausryhmään
Pekka Aikio varsinaiseksi jäseneksi ja Oula Sara varajäseneksi
- 19) Saamelaisen lastenkulttuurikeskus –hankkeen ohjausryhmään
Pekka Fofonoff puheenjohtajaksi (varamieheksi Minna Mäkitalo) ja
muiiksi jäseniksi Helena Guttorm (varalle Petra Magga) ja Aune
Kuuva (varalle Anu Pietikäinen)
- 20) Pohjois-Lapin maakuntakaavahankkeen ohjausryhmään
Oula Sara Hannu Maggan varajäseneksi

- 21) Ylä-Lapin metsien kestävä käyttö –pilottihankkeen ohjausryhmään
Pekka Aikio varsinaiseksi jäseneksi ja Oula Saran varajäseneksi
- 22) Saamelaiskulttuurikeskushanketta valmistelevaan toimikuntaan
Pekka Aikio ja Juha Guttorm jäseniksi sekä Lasse Porsanger
pysyväksi asiantuntijaksi
- 23) Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi –hankkeen ohjausryhmään
Juha Guttorm
- 24) Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi–hankkeen Pohjois-Lapin alueelliseen
ohjausryhmään
Jouni Ilmari Jomppanen
- 25) Lapin kulttuuriympäristöt tutuksi –hankkeen saamelaiskulttuuria koskevan
osan ohjausryhmään
Maria Sofia Aikio (varalle Samuel Paltto) Utsjoelta, Ristenrauna
Magga (varalle Nils-Henrik Valkeapää) Enontekiöltä, Pekka Aikio
(varalle Hannu Magga) Sodankylästä sekä Anu Pietikäinen (varalle
Osmo Seurujärvi), Erkki Lumisalmi (varalle Veikko Feodoroff) ja
Oula Sara (varalle Juhani Magga) Inarista. Ohjausryhmän
puheenjohtajaksi hallitus nimesi Pekka Aikion ja
varapuheenjohtajaksi Anu Pietikäisen.
- 26) Giellagas –instituutin neuvottelukuntaan
Pekka Aikio varsinaiseksi jäseneksi ja Anne Nuorgam varajäseneksi
- 27) Tenon toimintakeskuksen esiselvityshankkeen ohjausryhmään
Nilla Tapiola varsinaiseksi jäseneksi ja Maria Sofia Aikio
varajäseneksi
- 28) Natura 2000 –alueet Lapin voimavaraksi –hankkeen maakunnalliseen
työryhmään

Maria Sofia Aikio varsinaiseksi jäseneksi ja Ilmari Tapiola varajäseneksi ja Pohjois-Lapin seutukunnalliseen suunnitteluryhmään Oula Sara varsinaiseksi jäseneksi ja Antti Morottaja varajäseneksi sekä Tunturi-Lapin seutukunnalliseen suunnitteluryhmään Minna Mäkitalo varsinaiseksi jäseneksi ja Ristenrauna Magga varajäseneksi

29) Kieliasiain neuvottelukuntaan

Esko Aikio pysyväksi edustajaksi

30) Adventure – Inarin nuorisomatkojen kehittämishankkeen ohjausryhmään

Nilla Tapiola varsinaiseksi jäseneksi ja Osmo Seurujärvi varajäseneksi.

31) SEIS IV –hankkeen johtoryhmään

Ristenrauna Magga

32) Lapin maaseutuohjelman saamelaisosiota valmistelemaan asiantuntijaryhmään

Anne Nuorgam, Nilla Tapiola, Ristenrauna Magga, Jouni Ilmari Jomppanen, Anu Pietikäinen, Matti Morottaja, Veikko Feodoroff, Heli Aikio ja Leena Aikio

33) Saame virtuaalikoulu -hankkeen

ohjausryhmään Ulla Aikio-Puoskarin ja kehittämisryhmään Hannu Kangasniemen

2.7.2. Kertaluonteinen

Saamelaiskäräjien edustajat osallistuivat seuraaviin tilaisuuksiin:

1) YK:n vähemmistöryhmän tapaaminen Helsingissä 19.1. (Pekka Aikio ja Irja Seurujärvi-Kari),

2) Valtiopäivien avajaiset Helsingissä 3.2. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm),

- 3) Neuvottelut opetusministeriössä saamelaiskulttuurikeskushankkeesta, Helsingissä 4.2. (Juha Guttorm ja Lasse Porsanger),
- 4) Neuvottelut oikeusministeriössä saamelaiskulttuurikeskushankkeesta, Helsingissä 4.2. (Pekka Aikio, Juha Guttorm ja Lasse Porsanger),
- 5) Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä nro 176/2003 vp laeiksi porotalouden ja luontaiselinkeinojen rahoituslain sekä kolttalain muuttamisesta, Eduskunnassa 12.2. (Pekka Aikio ja Heikki J. Hyvärinen),
- 6) Eduskunnan perustuslakivaliokunnan kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä nro 169/2003 vp laeiksi Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta sekä eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta, Eduskunnassa 26.2. (Heikki J. Hyvärinen),
- 7) Seminaari yhdenvertaisuuslain tavoitteista ja sisällöstä, Rovaniemellä 16.3. (Ristenrauna Magga ja Siiri Jomppanen),
- 8) Eduskunnan ympäristövaliokunnan epävirallinen kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä nro 169/2003 vp laeiksi Pallas-Yllästunturin kansallispuistosta sekä eräiden luonnonsuojelualueiden perustamisesta valtionmaille annetun lain muuttamisesta, Hetassa 19.3. (Pekka Aikio, Ristenrauna Magga ja Heikki J. Hyvärinen),
- 9) Oikeusministeri Johannes Koskisen, rouva Liisa Koskisen ja hallitusneuvos Mirja Kurkisen vierailu Inarissa 25.-26.4. (Pekka Aikio, Anne Nuorgam, Pekka Fofonoff, Juha Guttorm, Heikki J. Hyvärinen ja Juha Guttorm),
- 10) Lapin ja Pohjois-Pohjanmaan yhteisen EU-alue toimiston erityisneuvonantaja Satu Huuhan vierailu Inarissa 27.-28.4. (Pekka Aikio, Juha Guttorm, Lasse Porsanger ja Liisa Holmberg),

- 11) Eduskunnan ulkoasiainvaliokunnan kuulemistilaisuus valtioneuvoston selonteosta Suomen ihmisoikeuspolitiikasta, Eduskunnassa 6.5. (Heikki J. Hyvärinen),
- 12) Yhteiskuntatieteellisen ympäristöntutkimuksen seuran ja ympäristöministeriön perinteinen kevätneuvokki, Helsingissä 10.5. (Pekka Aikio),
- 13) Neuvottelut Lapin liiton edustajien kanssa Lapin maakuntaohjelman toteuttamissuunnitelmasta vuosiksi 2005-2006, Rovaniemellä 27.5. (Juha Guttorm ja Lasse Porsanger),
- 14) Saamelaiset kirkkopäivät Jokkmokissa 18.-20.6. (Jouni Ilmari Jomppanen, Väinö Guttorm ja Anni-Marja Valkeapää),
- 15) Tohtori Pentti Arajärven ja hänen seurueensa tapaaminen Utsjoella 23.-24.6. (Pekka Aikio, Juha Guttorm ja Heikki J. Hyvärinen),
- 16) Neuvottelut opetusministeri Tuula Haataisen erityisavustaja Tero Shemeikkan kanssa saamelaiskulttuurikeskushankkeesta ja siihen liittyvästä saamelaisen korkea-asteen opetuksen ja tutkimuksen järjestämisestä, Helsingissä 2.9. (Juha Guttorm),
- 17) Eduskunnan ympäristövaliokunnan kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä 154/2004 vp laiksi Metsähallituksesta, 1.10. ja toinen kuuleminen 8.10. eduskunnassa (Heikki J. Hyvärinen),
- 18) Eduskunnan pääsihteeri Seppo Tiitisen, opetusministeri Tuula Haataisen ja valtiovarainministeri Antti Kalliomäen tapaaminen saamelaiskulttuurikeskushankkeen johdosta, eduskunnassa 5.10. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm),
- 19) Saamelaisen parlamentaarisen neuvoston yhteinen nuortenkonferenssi Norjan Honningsvågissa 5.-6.10. (Aslak Paltto, Anni Kirsti Aikio, Inga Maret Gaup-Juuso, Johan Oula Näkkäläjärvi ja Petra Biret Magga),

- 20) 18. Saamelaiskonferenssi Honningsvågissa Norjassa 8.-9.10. (Pekka Aikio ja Irja Seurujärvi-Kari),
- 21) Kuulemistilaisuus Unescon yleissopimusluonnoksesta kulttuurisisältöjen ja taiteellisten ilmausten moninaisuuden suojelemiseksi, Helsingissä 20.10. (Pekka Aikio),
- 22) Saamelainen kouluasiain konferenssi, Tromssassa 27.-28.10. (Susanna Guttorm),
- 23) Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnan kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä 154/2004 vp laiksi Metsähallituksesta, 27.10. eduskunnassa (Heikki J. Hyvärinen),
- 24) Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan hallinto- ja tarkastusjaoston kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä 151/2004 vp valtion talousarvioksi vuodelle 2005 oikeusministeriön pääluokan osalta, eduskunnassa 28.10. (Juha Guttorm),
- 25) Pohjoismaisen saamelaisinstituutin 50-vuotisjuhlatilaisuus Karasjoella 28.10. (Pekka Aikio ja Irja Seurujärvi-Kari),
- 26) Pääministeri Matti Vanhasen tapaaminen saamelaiskulttuurikeskushankkeen ja muiden ajankohtaisten saamelaisasioiden johdosta, Oulussa 16.11. (Pekka Aikio ja Juha Guttorm),
- 27) Pohjois-Lapin maakuntakaavan valmistelua koskeva seminaari Saariselällä 16.11. (Kaisa Korpijaakko-Labba),
- 28) Kalevan turvallisuuspoliittinen seminaari Oulussa 16.11. (Pekka Aikio) sekä
- 29) Eduskunnan valtiovarainvaliokunnan sosiaali- ja työjaoston kuulemistilaisuus hallituksen esityksestä 151/2004 vp valtion talousarvioksi vuodelle 2005 sosiaali-

ja terveysministeriön pääluokan osalta, eduskunnassa 24.11. (Ristenrauna Magga ja Pia Ruotsala).

2.7. Muuta

Saamelaiskäräjien sihteeristön Utsjoen toimipisteen avajaiset pidettiin 2.3. Toimikaudeksi 2004 – 2007 valitun saamelaiskäräjien juhlallisia avajaisia vietettiin korkea-arvoisen kutsuvierasjoukon läsnä ollessa Hetassa 8.4. Juhlallisen avauksen suoritti Tasavallan Presidentti Tarja Halonen. Lisäksi Saamelaiskäräjät osallistui keskeisesti Ijahis Idja –alkuperäiskansojen musiikkitapahtuman valmisteluun, joka järjestettiin ensimmäisen kerran Inarissa 30.5.
